

Розділ перший*Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації***Ладика Ірина Ярославівна***Львівський національний університет імені Івана Франка***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВОЇ
ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ**

Гендерно-чутлива журналістика останнім часом набуває популярності не лише у прикладному вираженні – збільшенні кількості матеріалів у ЗМІ, які дотримуються гендерного балансу, які пишуть на гендерно-чутливі теми, але й у науковому – прискіплива увага дослідників до генези такого виду журналістики та особливості її становлення в Україні. Ці наукові тези – спроба артикулювати актуальні проблеми розвитку гендерно-чутливої журналістики у нашій країні.

Жінки, зважаючи на їхню кількість, фактично володіють контрольним пакетом громадянського суспільства, але коли гортаєш сторінки журналів, дивишся ТБ, слухаєш радіо, частіше за все жінки повстають як сексуальні об'єкти, піклувальні машини, скатертини-самобранки, ляльки, але не як повноцінні особистості, які мають щоденний стратегічний концептуальний вплив на життя кожної та кожного з нас.

Гендерно чутлива журналістика надає можливість побачити в дзеркалі громадянського суспільства активну, креативну, героїчну, реформістську, фахову, цілеспрямовану, освічену та незламну українську жінку.

У 2013 році ухвалили Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», принцип недискримінації, зокрема, означає, забезпечення рівних можливостей осіб.

Якщо видання більше розповідає про те, які жінки чарівні піклувальниці, турботливі матері, вродливі наречені, а чоловіки – талановиті політики, рішучі вояки, інтелектуальні світила, воно тим самим порушує баланс і формує переконання, що рівних можливостей не існує, адже тільки *вона* може бути вродливою нареченою, і лише *він* може бути інтелектуальним світилом.

У такий спосіб за жінками в нашому суспільстві медіа закріплює функцію опіки, шлюбно-сімейну територію, де чоловік з'являється, але не проявляє себе, закріплюючи за собою професійну та політичну сфери.

Мова ненависті та дискримінаційні висловлювання в медіа порушують стандарти професії. Не потрібно бути якимись особливими журналістами, аби писати гендерно збалансовані матеріали, адже коректна робота й коректна мова входять «у пакет» дотримання журналістських стандартів. Якщо дотримуватися стандартів (балансу думок і точок зору, оперативності, достовірності, відокремлення фактів від коментарів, точності, повноти представлення фактів), матеріал по факту вийде збалансованим.

Текст, наповнений дискримінаційними висловлюваннями, ображає щонайменше половину ваших читачів, слухачів або глядачів – наприклад, читачок, слухачок, глядачок.

Ще одна дуже важлива проблема – невидимість жінок в українських медіа. Цю тезу щороку легко ілюструвати результатами моніторингу Інституту масової інформації. Наприклад, протягом 2016 року лише 14% матеріалів Інтернет-медіа мали коментарі жінок як експертток. В більшості випадків жіночі голоси звучали в галузях правозахисту, шоу-бізнесу, спорту, здоров'я, міжнародних новин, визволення полонених.

Порівняння даних Інституту масової інформації (ІМІ) різних років говорить про те, що жінок стали менше залучати як експертток до коментування матеріалів. Жінки в ролі героїнь матеріалів присутні насамперед у світських хроніках і «жовтих» публікаціях, а також у темах міжнародних новин, спорту, культури, здоров'я, схуднення та особистого життя.

Щоб журналістські матеріали стали більш гендерно чутливими, журналіст Сергій Штурхецький переконаний, що слід всього-на-всього ставитися з повагою до людини: «І тоді зникає питання – чому ми маємо писати упереджено... про людей іншої статі чи людей з якимись особливими потребами. Чому для означення людини ми маємо казати «інвалід», «єврей», «жінка»... Це зовсім не відкриває сутності цієї людини. Візьміть соціальні мережі. Соціальні мережі демонструють поліідентичність. Людина не може бути одноманітною, пласкою і визначатися одним набором якихось індикаторів».

Спираючись на дані дослідження ІМІ, Роман Штурхецький узагальнює: 60% – це жіноча аудиторія, і тим не менше близько 75% героїв матеріалів чи експертів – чоловіки, чоловічих облич на фото – 66%.

Немає новин, тем, соціально важливих питань, де б не застосовувався гендерний підхід. Пояснення просте: журналістська аудиторія – це люди. «І про щоб ми не говорили – про економіку, лісове господарство, науку, освіту, медицину, – ми однаково інформуємо як чоловіків, так і жінок... Тому (...) нам слід пам'ятати, що за ними є і чоловіки, і жінки, які мають різні потреби, різні можливості, але вони однаково цінні для нас», – наголошує Юлія Гончар.

Дотримання гендерного балансу у журналістських матеріалах, відсутність дискримінації та сексизму – принципи роботи демократичних медіа в усьому світі. Й українські ЗМІ повинні намагатися дотримуватися цих принципів.

Штефан Анна Костянтинівна

Запорізький національний університет

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Створення реабілітаційних закладів зумовлює важливість вдосконалення умов надання освітніх послуг, розробки нових форм і методів соціальної роботи з дітьми з особливими потребами. Впровадження інклюзії – це глибокий культурний процес, пов'язаний зі зміною суспільної ментальності, що зумовлює його довгу тривалість у часі.

Кожна система має свої недоліки, інклюзивна освіта також має їх, найбільші з них: гальмування навчально-освітнього процесу, коли педагоги приділяють більше часу особливим дітям, якщо ж немає можливості приділити час дитині, то вона губиться в колективі і нічому не вчиться; недостатньо персоналу, який буде займатися особливими дітьми; обурення батьків здорових дітей, які часто стають жертвами безпричинної агресії неадаптованих дітей; великий відрив у колективі дітей за знаннями і неможливість поєднати разом програми розвитку для здорових і особливих дітей; зняття відповідальності з батьків особливих дітей.

Серед основних проблем осіб з особливими потребами під час навчання у навчальних закладах виділю такі:

- важливо, щоб людина з вадами у розвитку не стала об'єктом глузування та приниження, а з іншого боку – об'єктом надмірного співчуття та гіперопіки;
- духовні проблеми, менталітет громадськості, стереотипи щодо людей з особливими потребами;
- забезпечення особливих потреб дітей у навчальних закладах. Для дітей з порушеннями зору мають бути книжки на спеціальних носіях.

Інклюзивна освіта за основу має принцип забезпечення основного права людей на освіту.

Існуючі бар'єри на шляху якісної освіти в інклюзивній системі:

- «навішування» ярликів, діагнозів;
- брак професійних кадрів;
- доступність навчальних закладів;
- незнання батьків про права своїх дітей;